

СТАНОВИЩЕ

Относно проекта за:

“Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България”

Изготвено от Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект

Съдържание

1. Общи бележки.....	2
1.1 Планов период	2
1.2 Техническа информация	2
1.3 Структура	2
1.4 Моделиране на енергийното потребление	2
1.5 Основен пропуск: финансова рамка	3
1.6 Взаимообвързаност на цели и политики.....	3
2. Специфични коментари.....	3
2.1 Национални цели.....	3
2.2 Политики и мерки	5
2.3 Измерение „Декарбонизация”	6
2.4 Измерение „Енергия от ВИ”	8
2.5 Измерение „Енергийна ефективност”	8
3. Основни препоръки	10

1. Общи бележки

1.1 Планов период

Периодът на плана е до 2030 г., но това уточнение липсва в заглавието. Открива се в първия абзац на резюмето, в самото му начало. Визията до 2050 г., която би следвало да се представя в плана, не е ясно изразена. Балансът в текста трябва да се промени, като се акцентира върху ясно формулирани и оценени **политики и мерки до 2030 г.** и се демонстрира **визия до 2050 г.** за сметка на отчета на мерките и политиките, осъществявани до 2020 г.

1.2 Техническа информация

Като полезна информация би допринесло добавянето на имената и специализацията на авторския колектив, разработващ проекта на плана, които не се откриват в него. Заедно с това поставянето на таблица с абривиатурите, таблиците и фигурите, както и уеднаквяването на мерните единици, които се използват при анализите в различните измерения, биха придали по-голяма прегледност на документа. В този вариант на плана, по отношение на енергията от ВИ е използвана мерна единица „GWh“, а по отношение на енергийната ефективност е използвана „ktoe“.

1.3 Структура

Документът стриктно следва формата на ЕК и съдържа всички раздели, заложен в него. На няколко места се отбелязва, че определени точки не са развити поради това, че изискванията не са приложими за нас. Ако е вярно, би трябвало да се дадат поне кратки пояснения защо не са приложими. Иначе се създава впечатлението, че анализите са недостатъчно задълбочени и не се търсят новаторски решения. Тези пасажии олекотяват целия материал, въпреки че той в други свои части е много по-сериозен.

Много добре и подробно са описани документите, на основата на които се прилага политиката на България по отношение на ЕЕ, ВЕИ и политики срещу изменение на климата. Необходимо е обаче планът да се балансира в по-голяма степен относно това, което ще се прави в разглеждания бъдещ период с аргументация, основана на прогнози и разчети. В настоящия си вид преимуществена част от текста обхваща описание на исторически данни и документи, а бъдещите параметри са представени доста декларативно.

1.4 Моделиране на енергийното потребление

За разработването на полезен и изпълним интегриран план е необходимо внимателното прилагане на достоверен модел за прогнозиране на енергийното потребление по сектори. Подобен модел би позволил коректно определяне на базова линия, разработване и анализ на различни сценарии за развитие основани на дългосрочни секторни политики, оценка на разходите и ползите от предложените мерки по сектори, и в резултат – значително по-реалистично целеполагане, което, разбира се, трябва да бъде съобразено с

прогнозите за баланса в доставките на енергия. За съжаление, подобно секторно моделиране „отдолу нагоре“ липсва, което е един от основните недостатъци на плана.

1.5 Основен пропуск: финансова рамка

На финансирането е отделено най-малко внимание в текста, а то е основен фактор за изпълнението на всеки един планов документ. Освен оценка на потенциалната икономия на енергия и на намалението на емисиите, трябва да се направи и финансова оценка на инвестициите и ползите. Това ще очертае финансовата рамка на плана и ще спомогне да се посочат ориентировъчни инвестиционни разходи за осъществяването на посочените мерки по всички измерения. Може да се окаже, че в зависимост от финансовата рамка поставените цели в плана трябва да се занижат или повишат. Присъствието на данни за финансирането може да окаже съществено влияние върху оценката и одобряването на плана от ЕК.

1.6 Взаимообвързаност на цели и политики

Като се има предвид взаимнообвързаността на измеренията, полезно е да има повече от един сценарий - както референтен по отношение нивата на целите, така и представящ различни тегла на мерките, чрез които се постигат съответните цели. Взаимообвързаността на измеренията предполага да има съгласуваност в предвидените политики и мерки и при резултатите от разчетите за ефекта от тези мерки. Въпреки че в резюмето на стр. 14 е декларирана такава взаимовръзка, усещането при прочита на разделите за националните цели и за политиките и мерките е точно обратното. Стилът на представянето на анализите в различните измерения е твърде различен, забелязват се противоречиви текстове и оценки. При описанията и оценките на мерките трябва ясно да се показват **връзките им със съответните политики и цели.**

2. Специфични коментари

2.1 Национални цели

Още в резюмето (стр. 6) енергийната ефективност се извежда сред националните приоритети в областта на енергетиката, като се казва: *“повишаване на енергийната ефективност чрез развитие и прилагане на нови технологии за постигане на модерна и устойчива енергетика”*. Този израз насочва към разглеждането на ЕЕ предимно като елемент на “голямата” енергетика, т.е. на производството на енергия (supply-side). Това отношение към енергийната ефективност се чувства и други части на текста, въпреки че в конкретните точки за ЕЕ нещата са по-балансираны и повече свързаны с потреблението на енергия. По-нататък в резюмето енергийната ефективност правилно се свързва с “постигане на енергийни спестявания в крайното потребление и в дейностите по производство, пренос и разпределение на енергия, както и подобряване енергийните характеристики на сградите” (стр. 7).

В резюмето на документа е показана и табл. iii, която илюстрира ключовите цели, политики и мерки на плана. Те са доста по-ниски от средните за ЕС. Целите са представени единствено в проценти, но не е посочено спрямо

какво изходно състояние са изчислени тези проценти, коя е базовата година и какво е количественото изражение на спестената или произведената от ВИ енергия, която съответства на тези проценти. По отношение на намалението на емисиите на парникови газове е записана цел от 0% (за секторите сграден фонд, селско стопанство, управление на отпадъците и транспорт), непроменена от Регламента за разпределяне на усилието, въпреки поставените конкретни цели в тези сектори. Никъде в текста по-нататък няма убедителна защита на тези занижени амбиции, които по същество са отстъпление от вече завоюваните позиции с ранното постигане на целите за ВЕИ до 2020 г. Напротив, малко по-надолу в резюмето, при прегледа на *„Настоящите политики и мерки в областта на енергетиката и климата, свързани с петте измерения на Енергийния съюз“* по отношение на измерение „Декарбонизация“ е записано, че в сектор „Бит и услуги“ се очакват 22% намаление на емисиите на ПГ до 2020 г., в сектор „Отпадъци“ 36,4%, в сектор „Транспорт“ 11.3%. Тези стойности смущаващо контрастират спрямо поставената цел от 0% за 2030 г. в същите сектори.

Таблицата, която илюстрира ключовите цели, намира отражение във всички по-нататъшни текстове за ВЕИ и ЕЕ в интегрирания план. В края на стр. 7 се изброяват изходните фактори, които са съблюдавани от авторите на плана при определянето на тези цели и политики. Сред тях недопустимо са пропуснати (а) наличието на значителен потенциал за ЕЕ в България, значително по-висок от този в много от напредналите страни в ЕС и (б) наличието на значителен потенциал за ВЕИ.

По-детайлни анализи по отношение на определянето на целите (основно за енергията от ВИ) са представени във втория раздел на документа „Национални общи и конкретни цели“. Показани са общи и секторни криви на изменението на нейния дял в брутно крайно потребление на енергия. Веднага прави впечатление, че само за една година между 2021 г. и 2022 г. дялът на енергията от ВИ ще нарасне с 4%, а в следващите 9 години общо с 5% без да е пояснено, на какво се основава тази прогноза. При секторните криви не се наблюдава такава неравномерност при изменението на дяла на енергията от ВЕИ през годините. Представена е прогнозна крива за производството на електрическа енергия от ВИ и за инсталираните мощности за производство на електрическа енергия от ВИ до 2030 г. Липсва обаче подобна прогноза за другите приложения на енергията от ВИ. В представената прогнозна крива по технологии от възобновяема енергия е записано, че мощностите във ВЕЦ ще останат без промяна до 2030 г. Това противоречи на по-нататъшен текст в плана (стр. 72), в който е посочено, че по програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“ ще се финансират проекти за: *Ефективно използване на хидроенергийния потенциал: развитие на хидроенергийния потенциал в България чрез изграждане на малки водноелектрически централи с бенефициенти общини и предприятия.*

Посочени са три основни причини, които обясняват защо националната цел за енергия от ВИ е толкова занижена на фона на подчертаните амбиции на ЕС – ниското ниво на БВП на глава от населението, което води до по-ограничени възможности за инвестиции; площите от НАТУРА 2000, които заемат

34% от територията на страната; проблемите с балансирането на електроразпределителната и електропреносната мрежа. Не се коментира обаче как може да се развие използването на технологиите за ВЕИ в урбанизираните райони и не става ясно дали се отчита задължителното условие всички нови сгради да бъдат с почти нулево потребление на енергия, за което според националната дефиниция е необходимо 55% от енергията да бъде от ВЕИ.

В измерение „енергийна ефективност” са представени две таблици, които показват прогноза за изменението на брутното вътрешно потребление на енергия и на крайното потребление на енергия до 2050 г. и разпределението на общата кумулативна цел за енергийни спестявания в крайното потребление до 2030 г. Таблиците са оставени без пояснителен коментар и препратки към други части от документа.

В следващата точка от документа, е представена кратка информация, че ще се разработи дългосрочна национална стратегия за подпомагане на санирането на националния фонд от жилищни и нежилищни сгради с междинни индикативни цели за 2030 г., 2040 г. и 2050 г., примерно описание на финансовите средства за изпълнение на стратегията и ефективни механизми за насърчаване на инвестициите в санирането на сгради. Тук следва да се отбележи, че Европейският съюз настоява стратегията да набележи мерки за улесняване на разходно ефективната трансформация на съществуващите сгради в почти нулево енергийни (NZEB). Според статистиката на Националния статистически институт към 2017 г. общата полезна площ на жилищата в страната е малко над 289 млн. m². Най-често срещаният клас на енергопотребление на сградите, включени в НПЕЕМФЖС преди изпълнението на мерките, е „Е”. Ако се вземат предвид минималните изисквания за специфичното първично енергийно потребление според скалата за жилищните сгради и се приеме, че в рамките на периода 2021-2030 г. се обнови 10 % от тази жилищна площ, при обновяване до клас на енергопотребление „С” ще се реализират 3555 GWh годишни спестявания на първична енергия, при обновяване до клас „В” 5000 GWh/год., а при обновяване до NZEB 7745 GWh/год. Това спестяване представлява около 3,5% от настоящото брутно енергийно потребление на страната и би имало съществен принос за постигането на националната цел от 25% в измерение „Енергийна ефективност”. В първия етап на НПЕЕМФЖС е оценено, че ще се спестят около 330 tCO₂ за всеки спестен GWh крайна енергия. Ако се приеме, че средният коефициент за превръщане към първична енергия е около 1.5, то спестените емисии на CO₂ само от обновяване до ниво NZEB на 10% от жилищната площ ще бъдат около 1,7 мил. t CO₂, което със сигурност е повече от 0%. По отношение на „Декарбонизацията” обаче в публикувания текст на практика липсва коментар и обосновка защо националната цел е 0%.

2.2 Политики и мерки

В третия раздел „Политики и мерки” текстовете по дадена тема смесват извършените или предвидените дейности до 2020 г. с тези, които се планират до 2030. По този начин текстовете стават прекалено дълги и не се прави отчетливо разделение между отчетните данни и бъдещите намерения, които са предмет на плана. Описанието на политиките и мерките до 2020 г. заема почти целия обем на текста, като се цитират различни стратегии, закони и

т.н, без да се коментира това, което се предвижда до 2030 г., като то може да бъде видяно единствено в таблиците.

Прави впечатление недостатъчният обем на текстовете, свързани с „политики“. На много места се употребява терминът „политики и мерки“, но на практика се коментират основно мерки. Редно е да се спази йерархията „цели – политики – мерки“, като се обяснява кои политики са свързани с дадена цел и кои мерки участват в реализирането на политиката/политиките.

По точка vii. *„Финансови мерки, включително подкрепа от ЕС и използване на средства от фондовете на ЕС на национално равнище“* с изключение на ФЕЕВИ и НДЕФ са цитирани финансови източници, които са със срок на действие до 2020 г. или по-рано. Необходимо е да се посочат и тези, които ще функционират през периода 2021-2030 с кратко описание на условията за предоставяне на средства.

В списъците с мерки са цитирани такива, които вече съществуват за периода до 2020 г. Добре е да се помисли и за нови мерки в контекста на актуализираните директиви на ЕС. Такава мярка, например, може да включва задължение за собствениците на еднофамилни и многофамилни сгради и на бизнес сгради да декларират енергийното използване на сградите, като се има предвид Директивата за енергийните характеристики на сградите.

При положение, че се декларира приемането на енергийната ефективност като „първ приоритет“, логично е да се посочи какво намаление на ПЕП и КЕП може да се очаква по линия на изменение на ЕЕ, и прогнозното ПЕП и КЕП за 2030 г. намалено с приноса от ЕЕ и на останалите измерения.

2.3 Измерение „Декарбонизация“

Най-детайлен списък с предвиждани мерки, включително и числена оценка за очаквания ефект от тяхното прилагане, е представен по отношение на измерение „Декарбонизация“. Представени са таблици с обобщени мерки в сектор „Енергетика“, „Битов и обществен сектор“, „Индустрия“, „Транспорт“, „Отпадъци“, „Селско стопанство“. Предвид описаните в таблиците прогнози за немалки намаления на емисиите от изпълнение на мерки в сградния фонд, селското стопанство, отпадъците и транспорта, остава неясно защо националната цел по отношение на емисиите на ПГ е записана 0%.

При внимателен прочит на текстовете и стойностите в таблиците се забелязват някои неясноти и противоречия в изнесените данни. Някои от тях са следните:

- На стр. 48 в таблицата с мерките в сектор „Енергетика“ е включена мярка *„Увеличаване на дяла на отопление и охлаждане въз основа на ВИ“*. Формулирана по този начин, мястото на мярката е по-скоро в следващата таблица с мерки от битовия и обществен сектор. При сектор „Енергетика“ е по-уместно да се включи мярка, свързана с предлагането на топлина и студ от ВИ от топлофикационните дружества. Посочено е, че в 2030 г. в резултат на изпълнението на мярката ще има с близо 15% повече спестени емисии спрямо 2020 г. (70 спрямо 61 Gg CO₂ екв.). На стр. 28 чрез секторните криви за изменение

на дяла на енергията от ВИ е показано, че дялът на ВЕИ за топлинна енергия и охлаждане за този период ще нарасне с 9%.

- На стр. 49 в таблицата „Обобщени политики в битовия и общественя сектор” има записани две мерки, свързани с газификацията: „Газификация на домакинствата” и „Изпълнение на мерките за ускорена газификация в България”. Няма пояснение какво включват тези мерки. При първата мярка са оценени много големи очаквани спестявания на емисии от 2500 Gg CO₂, които обаче остават постоянни до 2030 г. Това вероятно означава, че в мярката се отчитат вече газифицирани домакинства. Животът на мярката битова газификация обаче е 15 години, което означава се спестените емисии следва да намаляват през годините, като отпадат обекти, за които животът на мярката е изтекъл. Другият вариант е да се предвижда темпът на присъединяване на нови домакинства да е равен на темпа на отпадане на домакинства с изтекъл живот на мярката. В този случай обаче остава неясно какво включва втората мярка и дали няма дублиране на резултатите. Наименованието на мярката „Изпълнение на мерките за ускорена газификация в България” подсказва, че в нея се оценяват новоприсъединени потребители. Прави впечатление, че още през 2020 г. се очаква голямо намаление на емисиите от 370 GgCO₂, което през следващите години намалява. От тук следва, че или животът на мярката се отчита по различен начин при двете мерки или че и в двете мерки се отчитат само нови потребители.

- Газоразпределителните дружества са задължени лица по ЗЕЕ, които трябва в рамките на *Схемата за задължения за енергийни спестявания* да реализират спестявания на крайна енергия при крайните потребители, като по този начин намаляват и съответното количество емисии на ПГ. С мярката „Въвеждане на задължителна схема за енергийна ефективност” са оценени равномерни спестявания от 18 GgCO₂. Целите на задължените лица се определят като процент от годишните доставки на енергия и горива, вкл. и природен газ. Ако само от газификация на домакинствата ще се спестяват годишно 2500 GgCO₂ (според мярката „Газификация на домакинствата”) и това са емисиите от всички домакинства, използващи природен газ, то задължените лица спестяват 0,7 % от емисиите на газифицираните домакинства, а спестената крайна енергия трябва да е сходен процент. Общата кумулативна цел за енергийни спестявания според анализите в частта от плана, описваща политиките и мерките в измерение „Енергийна ефективност”, е 0,8 % нови спестявания на година. От тук следва, че или спестяванията на емисии от мярката „Въвеждане на задължителна схема за енергийна ефективност” са недооценени и не включват спестявания при другите задължени лица, извън газовия сектор, или спестяванията на емисии от мярката „Газификация на домакинствата” са силно преувеличени. Ако 2500 Gg CO₂ спестени емисии от газификация на домакинствата не отчитат само съществуващи газифицирани домакинства (както счетоводиме по-горе), а също и новоприсъединени домакинства, то тогава тези спестявания на емисии трябва да фигурират при спестяванията на задължените лица и да отпаднат от мярката „Газификация на домакинствата”.

- На стр. 50 в таблицата „Обобщени политики сектор Индустрия” е включена мярка „Одити за енергийна ефективност и изпълнение на предписаните мерки”, като е посочено, че се засягат индустриалните системи

над 3000 MWh. Съгласно ЗЕЕ задължение да изпълняват обследвания за енергийна ефективност имат всички предприятия, които не са малки или средни. Би следвало мярката да обхване и тези предприятия.

- На стр. 54 в таблицата „Обобщени политики в сектор транспорт” е включена мярка „Развитие и популяризиране на велосипедния транспорт”, но не са представени очакваните спестявания на емисии за разлика от останалите мерки. По-рано, на стр. 51, е описано въвеждането на системата с електронните винетки, като не става ясно как тя ще допринесе за намаляването на емисиите на CO₂.
- Вероятно са останали нередактирани и наименования на мерки от по-стари планови документи, тъй като се говори за мярка „Възобновяване (саниране) до определения годишен процент от публичните и държавните сгради (с обща площ над 250 квадратни метра) **след влизането в сила на директива за енергийна ефективност**” или за „**Въвеждане на задължителна схема за енергийна ефективност**”. Не става ясно и защо целта във връзка с първата от споменатите две цели е „Подобряване на енергийната ефективност на общинските жилища”?

2.4 Измерение „Енергия от ВИ”

За разлика от измерение „Декарбонизация”, тук няма ясно представен списък с мерки, както и оценка за очаквания ефект от изпълнението им. В по-голямата част от текста се прави отчет на направеното досега в областта на енергията от ВИ. На стр. 65, т.4 е записано, че според ЗЕВИ най-малко 15% от топлинната енергия и енергията за охлаждане в сградите трябва да са от ВЕИ. На това място би следвало да се отчете, че от 2021 г. всички нови сгради трябва да имат 55% енергия от ВЕИ, тъй като трябва да отговарят на националната дефиниция за почти нулево енергийни сгради (NZEB). Това задължително изискване е уместно да се подчертае в т. 9 на стр. 67.

На стр. 75 е записано, че „*потенциалът за енергийна ефективност на инфраструктурата на централното отопление и охлаждане се съдържа в рехабилитацията на топлопреносните мрежи и подмяната на остарелите директни абонатни топлофикационни станции с модерни високоефективни автоматизирани индиректни станции, което ще намали загубите по преноса и разпределение на топлинна енергия и ще доведе до намаляване емисиите на CO₂*”. Същият текст се появява и на стр. 97 в измерение „Енергийна ефективност”. Това твърдение е твърде неактуално, а по принцип в България директните абонатни станции никога не са имали широко разпространение, особено в жилищния сектор. По отношение на отоплението и охлаждането в сградите е уместно да се спомене, че политиката на ЕС предвижда през 2050 г. всички сгради да бъдат с нулеви емисии на ПГ за тези нужди, което неминуемо е свързано с използването на голям дял от енергия от ВИ на локално ниво.

2.5 Измерение „Енергийна ефективност”

В измерение „Енергийна ефективност” е представен отчет на политиките и мерките за настоящия период, но няма мерки и прогнози за периода 2020-2030 г. За новия период се коментира начинът на определяне на общата кумулативна цел за нови енергийни спестявания в крайното енергийно

потребление, която е уместно да намери място по-скоро в предходния раздел на плана „Национални общи и конкретни цели”.

НПЕЕМФЖС е посочена като основна алтернативна мярка за ЕЕ в настоящия период. Не се коментира дали се предвижда нейното продължение в новия планов период. Ако се предвижда, това би трябвало да се отрази също и в измерение „Декарбонизация”, където също не са предвидени спестени емисии на ПГ от НПЕЕМФЖС.

Въпреки че сградите имат съществен дял в крайното енергийно потребление, никъде в измерение „ЕЕ” не се споменават NZEB и не се прави оценка какъв ефект може да се очаква от въвеждането на задължителното изискване всички нови сгради от 2021 г. да бъдат NZEB. Не се коментира също, че това изискване трябва да се запише в нормативната база. Напротив, още в началото на документа, на стр. 13 се отбелязва, че “нормативната уредба в областта на ЕЕ е приведена в съответствие с европейското законодателство”. Пропуска се обаче фактът, че според Директивата за енергийните характеристики на сградите от началото на 2019 г. трябваше всички нови сгради, собственост или използвани от публичните власти, да отговарят на дефиницията за NZEB, а това към днешна дата все още не е записано никъде в нормативните актове.

По данни на НСИ средната за последните 8 години обща площ на новопостроените жилища е малко над 800 хил. m² на година. Населението на страната е с трайна тенденция за намаляване. Спокойно би могло да се приеме, че по-голямата част от новите жилища ще се заселят от хора, които ще освободят жилища в стари сгради. Ако приемем консервативно, че това ще се случи в половината от новите жилища, то в периода 2021-2030 г. може да се очаква да се построят общо 4000 хил. m² нови жилища, които да заместят съществуващи жилища. Всички тези нови жилища трябва да се построят според националното определение за NZEB. Най-често срещаният клас на енергопотребление на сградите включени в НПЕЕМФЖС преди изпълнението на мерките е „Е”. Както вече бе споменато, ако се вземат предвид минималните изисквания за специфичното първично енергийно потребление според скалата за жилищните сгради с освобождаване на 4000 хил. m² жилища от клас „Е” и населване на същата площ жилища с клас NZEB, ще се спестят повече от 1000 GWh/год. първична енергия. В сградите се изразходва микс от различни горива и енергия. Ако се приеме, че средният коефициент на преобразуване на крайна в първична енергия е около 1.5, може да се изчисли, че спестената крайна енергия ще бъде в рамките на 650-700 GWh/год. Това означава, че енергията от ВИ за тези жилища ще бъде около 350-400 GWh/год. Ако тази сметка се направи с конкретна статистическа информация за микса на горивата, лесно би могло да се изчислят и спестените емисии на ПГ. Подобни разчети, разбира се, разработени много по прецизно, задължително трябва да бъдат отчетени при определянето на националните цели и при разработването на политиките и мерките.

В измерение „Енергийна ефективност” не се коментира, че за да се изпълни европейската политика до 2050 г. всички сгради да бъдат с нулеви емисии на ПГ за отопление и охлаждане, сградите трябва да се приведат до

много високи нива на енергийна ефективност. За да се постигне това, първите съществени стъпки трябва да се направят в периода до 2030 г.

Не се споменават и други основни акценти от европейските политики за следващия период като „Smartness readiness”, нулево енергийни сгради и плюсово енергийни сгради, дори в далечна перспектива и като пилотни проекти.

На стр. 87 е обявено че България е приела “по-амбициозна цел за обновяване на сградите, притежавани и ползвани от централната администрация” – ежегодно по 5% от фонда. Засега не разполагаме с точна справка за това как върви изпълнението на тази наистина амбициозна цел. Ако общото впечатление, че тази цел досега не се изпълнява задоволително, е вярно, би трябвало да се отбележи какво различно ще се направи през следващите години, за да не продължаваме на натрупваме закъснение в изпълнението.

По отношение на “зелените обществени поръки” са заложили правилни идеи, но по нищо не личи дали и в каква степен изброените на стр. 87 идеи (които не се въвеждат с този план, а вече съществуват от известно време) се изпълняват. И ако не се изпълняват задоволително, какво трябва да се направи, за да се променят порочните практики. При сградите например по отношение на залагането на висококачествени компоненти – прозорци, изолации и др., практиката все още се движи предимно от принципа “най-ниска цена” и предложенията за залагане на висококачествени компоненти и материали много трудно си пробиват път.

3. Основни препоръки

1.

*Балансът в текста трябва да се промени, като се акцентира върху ясно формулирани и оценени **политики и мерки до 2030 г.** и се демонстрира **визия до 2050 г.** за сметка на отчета на мерките и политиките, осъществявани до 2020 г.*

2.

Оценката на мерките да се извършва „отдолу-нагоре”, като се отчита ефектът на всяка мярка във всяко отделно „измерение”. Например въвеждането на задължителното изискване сградите да отговарят на дефиницията за NZEB ще окаже ефект и в трите измерения. Мерките трябва прегледно и еднотипно да се обобщят за всяко отделно измерение и да се представят в таблична форма. Резултатите от тези оценки трябва да служат като основа за определянето на целите.

3.

*Целите трябва да се представят и с **числовите си изразения**, като се показва очакваното развитие през годините на показателите, които характеризират отделните измерения. Трябва да се използват еднакви мерни единици за енергия, за да се улеснят сравненията.*

4.

*При описанията и оценките на мерките трябва ясно да се показват **връзките им със съответните политики и цели**. Освен оценка на потенциалната икономия на енергия и на намалението на емисиите, трябва да се направи и финансова оценка на инвестициите и ползите. Необходимо е да са определени **финансова рамка** за периода на плана, спрямо която да се прецени кои мерки може да останат, кои трябва да отпаднат и какви приоритети да се формулират.*

Автори:

Д-р Арх. Здраво Генчев

Павел Манчев, икономист

Инж. Камен Симеонов, енергиен експерт

Д-р Мария Манолова, експерт по енергийно планиране

Д-р Драгомир Цанев, експерт по връзки с обществеността,
изпълнителен директор на ЕнЕфект

За повече информация можете да се свържете с ЕнЕфект на:

Адрес: София 1164, бул. „Христо Смирненски“ № 1, ет. 3

Т: +359 2 963 17 14

М: +359 882 493 110

Email: dtzanev@eneffect.bg